

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Dolenjskim junakom v spomin.

Imeli smo ljudi — v poljani evet, imeli smo jih — vrhu gore hrast, imeli smo jih — dali smo jih vam. Kaj hočete grobovi še od nas?

Žup.

Tako se človek vprašuje, ko stopa mimo grobov, ki so raztreseni po vseh straneh naše domovine, ne samo po bojnih poljanah, ampak tudi v zaledju, kjer tudi ne umrje manj v vojski ranjenih vojakov. Tako je nedavno umrl v bolnici v St. Pölten na Nižje-Avstrijskem dolenjski rojak Franc Golobič, mlad, resen in vzoren kmečki fant, za katerega mora biti žal vsakemu, ki ga je poznal. Njegov ožji rojak in vojni tovariš nam je izročil nekaj zanimivih črtic, ki naj ohranijo spomin na oba.

Zdi se mi, da je bil Golobič prišel v Galicijo mesec preje kot jaz. Po svojem prihodu v Galicijo k našemu hrabremu pešpolku sem bil prideljen po čudnem slučaju k isti stotnji in četi, kjer sem imel še dosti svojih bližnjih znancev. Kar se nekdo oglasi: „O Reginov gospod, kaj boste zdaj vi tudi pri nas?“ „Kdo pa si ti? Kaj nisi ti tudi iz Stopič doma?“ ga vprašam. „Seveda sem, saj me poznate, Golobič iz Vrhov.“ „A, res je, to je pa dobro.“ In takoj sva sklenila ne brez humorja našega „Janeza“ pogodbo, da poročava svojcem, če se komu kaj hujšega pripeti. A imela sva vendar dva meseca dosti sreče. Čeprav ni bilo meseca julija in avgusta 1915 posebnih bojev, smo vendar izgubili malodane polovico svojih tovarišev. V naše strelske jarke se je pritihtopil brez hura-klicev pritajen, zavrtni tovariš — kolera. Izgubil sem že par znancev in tovarišev in bal sem se tudi za Golobiča. Kazal je že vidne znake, in res pride nekega jutra k meni in pravi: „Vpišite me, danes grem k viziti.“ Nekaj dni je bil res na pomožnem prostoru, a prišel je kmalu nazaj, potem ko je prestal prve slabosti. A svojih prejšnjih moči ni več dobil nazaj. Vendar se ni nikoli pritoževal radi raznih žrtev, ki jih mora prenesti naš vojak. Vse je voljno prenašal in zaupal v pomoč in voljo božjo. Bil je ves čas globoko zamišljen — morda je

mislil na dom, na očeta, mater in sestre, od katerih je vsak dan z nestrpnim veseljem pričakoval po več pisem — morda se mu je stožilo po njih, morda je mislil na drugo svojo domovino, v katero se je pozneje preselil iz te doline solz. Jaz sem občudoval njegov trden značaj, da se o prostem času ni sramoval vzeti v roke molitvenik ter rožnivenec in z molitvami tolažiti svojo dušo. Spomnil sem se takoj, da je ud tiste družbe, ki se imenuje — Marijina. Vsprejet je bil vanjo še kot mlad fant takoj pri njeni ustanovitvi in ji ostal zvest do zadnjega. Da ji je delal vedno čast s svojim vzgledom, priča že to, da je bil kmalu izvoljen za svetovalca in ji pomagal s svojimi nasveti do večjega procvita. Lahko so bili njegovi stariši veseli takega svojega sina — edinca. Kako lepo bi bil vodil svoje gospodarstvo, da ni prezgodnja smrt prečrtala njegovih in očetovih načrtov!

V bitki ob Seretu, severno od mesta Zalesčiki, je dne 3. septembra ostal še nepoškodovan. A, drugi dan, ko se je boj povzpela do še hujše ljutosti, je bila pisana sodba že nad marsikom. Še je šel pod zadnjim svojim „Naprej“ iz strelskega jarka z drugimi tovariši proti sovražniku. A kmalu se je pri splošnem našem prodiranju začel krič in stok naših ranjencev. Ko sem jaz že ležal ranjen v strelskem jarku, začujem nek znan glas, klic velike bolesti. Golobič je bil ranjen v stegno. V hudem šrapnelskem ognju ga zadene še ena kroglica v hrbet. Govoril sem z njim še le zvečer, ko sva ležala skupaj dobro zavarovana med drugimi ranjenci pod neko veliko skalo. Hotel sem se bolj natančno prepričati o njegovem stanju, a ni mogel do besede, zato ga nisem nadlegoval. Smilil se mi je do dna srca, ker je veliko trpel. Pozneje sem ga videl zadnjikrat na pomožnem prostoru in nisem mogel njegovim starišem na vest, da je ranjen, dati natančnejših poročil, kje je in kako se mu godi. Pač so se od njega samega dobili sem in tje kak glas, povedal jim je tudi, da izgubi nogo, a nato — umolkne. V začetku decembra podleže bolečinam, ki mu jih je povzročala zastrupljenost krvi. Vkljub veliki skrbi in trudu zdravnikov ni bilo več pomoči.

Iz bolnice piše vojni kurat Karol Raile, s kako vdanostjo v božjo voljo da je prenašal svoje veliko trpljenje. Podelil mu je, ker je deloma več hrvaščine, sv. zakramente umirajočih, katere je s posebno pobožnostjo prejel. Da najde tolažbe tudi v slovenskem jeziku, mu je gospod kurat podaril znani molitvenik „Kršč. vojak“ in rožnivenec in poklical nekaj slovenskih usmiljenih sester in nekega enoletnega prostovoljca iz Ljubljane, da so ga tolažili v materinem jeziku. S pravim otroškim veseljem je prebiral molitvenik „Krščanski vojak“, molil rožnivenec in klical ljubega Boga na pomoč. Zadnje dneve so mu polajšali z morfijevim ubrizganjem, dok ga je smrt rešila trpljenja. Dne 2. dec. 1915 mu je ob pogrebu vojaški kondukt izkazal zadnjo čast.

Zdaj v daljni zemlji truplo ti počiva,
A duh naj tvoj veselje rajsko uživa!

Težki časi se bližajo.

Bliža se pomlad, čas novega življenja v naravi in na kmetih. Kolikor bolj se ji pa bližamo, toliko večje skrbi nas navdajajo. Obdelati bo treba polje in druga zemljišča, pa bo manjkalo živine in delavnih rok, za nekatere sadeže tudi semena in gnoja.

Že lani nam je šlo stežka ali vendar smo opravili glavno delo, saj za silo, četudi se je škoda tu in tam na pridelkih kazala. Letos je položaj veliko slabši. Letos bo še manj delavne živine, bo še manj delavnih rok; manjkalo bo pa tudi živine za užitek, krme, gnoja in semena. Zato se je opravičeno bati, da ne bomo mogli premagati vseh težav, ki se bodo pokazale pri obdelovanju zemljišč, da bo kmetija vsled tega trpela in da bomo močno prikrajšani na doseganjih naših pridelkih. Če manjka potrebnih pripomočkov za obdelovanje, potem mora kmetija trpeti, potem se morajo pridelki krčiti.

Ta položaj po možnosti lajšati in prepričati, da bi kmetija preveč trpela v proizvodnji najvažnejših pridelkov, to mora biti danes skrb vseh merodajnih činiteljev.

Kmetija potrebuje pomoči, sicer bo omagala!

Najbolj ji je treba skrbeti za delavne moči in za delavno živino. Sama sreča je bila, da smo imeli dosedaj tako milo zimo. Ljudje so marsikaj postorili, predno so zapustili svoje domove in odšli v vojake. Ali čaka nas vzlic temu še premnogo spomladnega dela, ki ga ne bomo mogli opraviti. Najhuje se nam bo godilo ob košnji in sploh ob času, ko bo spravljati pridelke in skrbeti za novo setev.

Zato se moramo pa že danes pobrigati, da si saj deloma zagotovimo tisto delavno živino in tiste delavne sile, ki se nam obetajo od strani vojaškega etapnega poveljstva. In pobrigati se moramo za to takoj in z vso resnobo, da ne bo prepozno.

Županstva so dobila v zadnjem času okrožnice zaradi oddaje vprežnih volov in konj. To vprašanje o prepustitvi vojaške delavne živine je treba dobro pretresti, da ne pridemo nazadnje ob vso potrebno živino. Županstva so poklicana, da store vse, da se odvrne po možnost udarec, ki preti naši kmetiji zaradi pomanjkanja delavnih sil. Ponudbe vojaškega poveljstva ni tedaj na kratko odklanjati, ampak jo je po možnosti sprejeti, kajti boljše je, da delamo z izposojeno živino, kakor da bi praznovala naše njive in se izpreminjale v pušče in prazne prostore.

V takih slučajih se je zadovoljiti, kar dobimo, da gre delo naprej.

In to velja tudi glede ročnih delavnih moči. Danes smo vsi prepričani, da se brez vnanje pomoči ne bo dalo premagati vsega kmetijskega dela, zlasti ob košnji ne. Zato je pa naša dolžnost, da se že sedaj pobrigamo za dobavo vojnih vjetnikov in vojaških delavcev, da ne bo pozneje očitanja in pritoževanja. Kar so druge dežele že lani skusile, se mora letos tudi pri nas sponesti! Naša županstva pa imajo hvaležno, če tudi težko nalogo, da organizujejo najnujnejša kmetijska dela s pomočjo vojaških delavnih sil, ki jih je oddajati gospodarjem v večjih in manjših oddelkih. Vsako županstvo naj dobi primerno število teh delavcev, da

LISTEK.

Usodepolno pismo.

V mestu Barcellona na Španskem je slovel Fernandez Garča kot najbogatejši veletrgovec. Postavil si je velikansko palačo, ki je bila kras in kinč ulice St. Jago, katera je bila vedno najbolj obljudena. Njegov oče je bil dolgo let nadzornik velike kraljeve tobakarne v Sevilli. Ljudje, ki so ga poznali že iz prejšnjih časov kot revnega trgovca, so veliko govorili o njem, posebno pa o njegovem nepošteno pridobljenem premoženju. Torej ni čuda, da je bil tudi njegov sin bogataš. Fernandez je bil v resnici jako imoviti kupec. Poročil se je tudi z najzaljšo in bogatejšo hčerko nekega trgovca v Madridu.

Ali kar mu je oče zapustil odveč na blagostanju, to mu je vzela mati narava na postavi. Imenovali so ga splošno: „grdi Garča“. Bil je prav suhljaste in majhne postave, a nenavadno velikega nosa. Nos mu je bil velikan med nosovi in se je prav

možato zavzemal med rumenimi, skoposti vpadlimi lici. Kako velik je bil razloček med njim in njegovo lepo, rudečelično ženo, katero si je seveda le potom kupčijske špekulacije pridobil. Pa tudi o njej se je pripovedovalo marsikaj čudnega, saj slabih jezikov nikjer ne manjka. Bila je baje prejšnja leta zaročena z nekim kavalirjem, katerega pa nihče ni poznal. Morda je še tudi sedaj nekoliko mislila na njega, kar bi ne bilo nič čudnega pri svojem smešljivem možičku. Splošno je pa bila zelo spoštovana gospa in usmiljenega srca. Hodila je cló vsako jutro k maši v bližnji samostan. —

Bil je ravno veseli čas predpusta. Nekega večera je sedela mlada gospa sama v sobi pri glasoviru ter veselega obraza igrala. Kar zasliši trkanje na vrata. „Ave Maria!“ odgovori gospa po svoji navadi ter hitro vstane. „Oprostite milostljiva!“ nagovori jo prišlec in vpraša, če ne stanuje tukaj gospa Garča? ter pazljivo ogleduje sobo. Ko mu gospa odgovori, da je ona gospa Garča, položi tujec pisemce na mizo rekoč: „To-le pismo blagovoljno izročite

gospodu soprogu!“ Nato se globoko prikloni ter nagloma zapusti sobo.

Gospa Elvira vzame pismo v roke. Naslov se je glasil na njenega moža. Zapečatenik je bil pa jako sumljiv, kajti namesto imena ali grba se je vidila pištola.

„Kaj ima moj mož kakšne skrivnosti?“ Kdo je prinesel to pismo in zakaj je odšel tako hitro? Kaj pomeni zapečatenik? Trgovsko pismo to ni, tudi ne pismo iz pošte, tedaj odkod? Morda kakšna ljubezen? — Ne hoté se je nasmejala, ko se je v tem trenutku domislila malenkostne postave svojega moža. „Pa vendar, kako je to mogoče, da prinese meni to pismo povsem neznan človek?“ —

Takšne misli so se rodile v glavi radovedne gospe ter zbujevale razna vprašanja.

„Kaj, ali nisem jaz dovolj obžalovanja vredna žena in on naj ima še kakšne skrivnosti? Nikoli ne!“ — In že je hotela razpečati pismo — kar se odpró vrata in v sobo stopi Fernandez v plašč zavrit. Pri tem je gospa že nekoliko osupnila, ker je on že tudi zapazil pismo v njeni roki. Jako

nezadovoljnega obraza izroči pismo možu rekoč: „To-le pismo je ravnokar prinesel nek tuj mož.“ Soprog pogleda naslov, razpečati pismo ter čita natihoma... A kmalu začne spreminjati barve. Strah se mu je bral na obrazu. Obrne se k Elviri in ji izroči pismo, da ga tudi ona bere. Brala je na glas:

„Kupcu Garča! — Prosim, naj bode v desetih dneh pripravljenih za-me 25.000 tolarjev. Izgovor bi Vam nič ne koristil, ampak le škodoval, ker Vi ste dovolj bogati. Jaz sam hočem priti po denar v Vašo hišo. Jaz sem mož-beseda in ne poznam šale. Če pa vi temu ne verjamete, oglejte si malo natančneje pečat; kajti jaz sem Roderigo z imenom „močni“. —

Pismo ji pade na tla. Fernandez strmi v njo in drži roke navskriž. No, pa saj poznamo ženske. V eni minuti se jokajo in smeja. Ko zapazi Elvira kisel, siroten obraz svojega prestrašenega moža, se je začela smejeti. Naposled reče možu: „In ti morda verjameš tej pisariji? Gotovo je to burka kakega tvojega prijatelja“, in seže

bodo na ta način saj deloma nadomeščene tiste domače moči, ki so bile poklicane na bojišče, da varujejo našo očetnjo in naše domove pred nasilnim sovražnikom.

Ako se bo našim županstvom po deželi posrečilo, pomagati saj nekoliko z dobavo vojaške živine in vojaških delavcev, bo s tem v teh težkih časih pomagano marsikateremu gospodarstvu, ki bi moralo sicer omagati pred usodnimi udarci svetovne vojne. Rohrman.

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. Dne 20. febr. ob 3. uri popoldne je bil občni zbor „Hranilnice in posojilnice“ v društveni dvorani z običajnim dnevnim redom. Ker ni bilo navzočih zadostno število članov, se je neglede na to vršil občni zbor pol ure pozneje ob navzočnosti okoli 40 udeležencev. — Predsednikom je bil izvoljen trgovec gospod Novoselec, zapisnikarjem pa nadučitelj v p. g. Saje. Zapisnik se je prečital in enoglasno potrdil. Potem nagovori navzoče preč. g. duh. svetnik A. Lesjak kot načelnik hranilnice nekako sledeče:

„Čislani zborovalci! Že v drugič se vrši naš občni zbor v znamenju vojske! Ravno sedaj-le se zopet poslavljajo mnogi ljubi naši člani od svojih predragih, zato je današnja udeležba bolj pičla. A brez boja ni zmage, niti v društvenem življenju ne! Upajmo, da bomo ob letu bolj veseli zborovali. Saj že sedaj vidimo, da naša ljuba Avstrija mora zmagati!“

Nato so se razdelili računski zaključki, iz kojih posnamemo vesel pojav za naše kmetijstvo, ker so se posestva za časa vojske tako zelo razbremenila. L. 1911 so znašala vsa posojila 483.762 kron in koncem leta 1915 le še K 328.007-32. Vrnilo se je torej okroglo K 156.000. Samo preteklo leto nad K 81.000 in že dva zadnja meseca nad K 40.000. Hranilne vloge so se pomnožile za 31 $\frac{1}{2}$ tisoč kron; pomisliti pa moramo, da je dala vsa farna občina III. vojnega posojila nad 100.000!

Načelnik nadzorstva je poročal o pregledovanju knjig in o njihovem najlepšem redu. Nadzorstvo je imelo pet sej v pretečenem letu. Na to se je račun enoglasno odobril. — Tekom leta je eden od načelstva nmrl in eden se je radi bolehnosti odpovedal. Namesto teh sta se tedaj izvolila dva nova uda. Ker je eden član nadzorstva v vojni, se je tudi izvolil eden nov ud. Pri slučajnostih je prečital g. načelnik poročilo deželnega odbora gledé dobave sena in živine v vojne namene. Razgovarjalo se je tudi radi procentne mere pri vlogah in radi naprave tehtnice. Končno se g. predsednik v toplih besedah zahvali dosedajnemu gospodu načelniku „Hranilnice in posojilnice“ za njegovo

modro in varčno vodstvo tega zavoda in zaključil zborovanje.

Iz Žužemberka. Okoli Svečnice je umrl v neki bolnišnici na Štajerskem g. Franc Pirc, bivši učitelj v Žužemberku, ki je bil poklican v vojake, a radi boleznimi vojske ni videl. Pokojni je bil zelo nadarjen učitelj. Škoda, da ni porabil svojih talentov. Dosegel bi bil krasne uspehe. Šolska mladina se je udeležila z učitelstvom slovesnega mrtvaškega opravila v cerkvi. Izmed vseh drugih prijateljev in znancev pa ni bilo mladane nikogar, ki bi bil privoščil pokojniku očenaš za pokoj njegove duše. Svetno prijateljstvo je pač navadno sebično in sega le do groba. Naj počiva v miru!

Iz Črnomlja. Pogreb g. nadučitelja in šolskega vodje Šetina se je prav lepo izvršil. Mnogobrojno odlično meščanstvo, šolska mladež in okoličani so ga spremili k zadnjemu počitku. Pred hišo žalosti in na grobu mu je pevski zbor učiteljski pod vodstvom g. deželnega poslanca Mihelčiča zapel ginljive žalostinke. Njegove zasluge in vrline v življenju je ob odprtem grobu proslavljal gosp. nadučitelj Lovšin. Veliko zaslug si je pridobil tekom dolgih let svojega službovanja v Črnomlju na gospodarskem polju osobito v trtoreji in sadjereji in si je v tem oziru vzgojil mnogo hvaležnosti gospodarjev in postavil trajen spomin v Belokrajini in še posebno pri Črnomalcih, katerim je bil dolgoleten učitelj in vzgojitelj ter vsled svojih zaslug na šolskem polju odlikovan z zlatim zaslužnim križcem. Po svojih nenavadnih dušnih in telesnih zmožnostih je zavzemal odlično mesto med kranjskim učitelstvom. Svetila mu večna luč!

Iz Radovice. Vrli rojaki: Matijo Šavor, Jernej in Ivan iz Krašnjegavrha štev. 3 poslali so iz Amerike (Central City South Dakota) domačemu župniku 107 kron za „Rdeči križ“.

Prvi piše med drugimi: „Zgodovina ne pomni žalostnih časov, kakoršni vladajo pri nas in po celi Evropi. Zatorej sem se namenil darovati za „Rdeči križ“ jaz, moj brat in stric vsaki 33 kron in nekaj vinarjev. Dobili boste 108 K (prav 107) in to pošljite na določeno mesto, da saj tako pomoremo svojim sobratom po svoji moči, kateri radovoljno žrtvujejo svoje življenje za blagor domovine. Tukaj imamo ravno zdaj jako hudo zimo tako, da živo srebro pada do 30 stopinj pod ničlo. Videl sem v časopisu, da so umrli škof Janez Stariha, kateri so opravljali škofijsko službo ravno v tej cerkvi sv. Patrika, v kateri se daritve sv. maše udeležujemo po svoji moči, v mestu Lead Sted of South Dakota.“

Ko so tukaj duhovniki dobili glas o smrti omenjenega, bila je pridiga samo o trudapolnem delovanju za krščansko ljudstvo. Kot prvi podeljeni škof tej fari, so dali zidati lepo farovško poslopje in

veliko dobrega so pridobili za to faro. Zatorej bodi Pokojniku lahka domača gruda in mu kličemo: na srečno svidenje nad zvezdami!“

Naj bi ta velikodušni čin teh vrlih Krašnjevcev posnemali tudi drugi rojaki!

Domače in tuje novice.

Iz učiteljskih krogov. Za uspešno sodelovanje pri preskrbovanju tople zimske obleke za vojake na bojišču so prejeli priznanja: 1) V novomeškem okraju: a) Najvišjo zahvalo c. kr. ministrstva za uk in bogočastje: S. M. Mihaela Gorjup, ravnateljica ljudske in meščanske šole v Šmihelu pri Rudolfovem; Marija Clarici, šolska voditeljica v Rudolfovem; Karolina Kuchler, učiteljica v Mirnipeči. b) Od c. kr. deželnega šolskega sveta v imenu c. kr. ministrstva za uk in bogočastje: S. M. Valentina Ogulin, učiteljica samostanske šole v Šmihelu pri Rudolfovem; Gizela Ekel, učiteljica v Rudolfovem; Julija Berlan, učiteljica v Zagradcu; Milena Kavčič, učiteljica v Mirnipeči; Marija Barle, učiteljica v Prečini; Učiteljstvo šole v Mirni, Vavti vasi in Nemški vasi. c) Od c. kr. okrajnega šolskega sveta v imenu c. kr. deželnega šolskega sveta: pa 27 učiteljic. — 2) V Črnomaljskem okraju: a) Najvišjo zahvalo c. kr. ministrstva za uk in bogočastje: Matija Bartelj, nadučitelj v Semiču. b) Od c. kr. deželnega šolskega sveta v imenu c. kr. ministrstva: Ana Erzini, učiteljica v Dragatušu; Marija Zakrajšek, učiteljica v Metliki. c) Od c. kr. okrajnega šolskega sveta v imenu c. kr. deželnega šolskega sveta: 15 učiteljev, učiteljic in šol.

Kot supletinje so bile nameščene: Pavla Štrumbelj v Žužemberku; Cirila Golja v Nemški vasi; Josipina Fischer v Toplicah; K. Bulovec v Trebnjem; Josipina Rozman v Suhoru; Marija Rozman v Črnomlju; Marija Gaberšek v Metliki.

Izkaz za cesarice Elizabete rezervno bolnico v Novem mestu došlih darov: G. Jakob Preželj 5 K 8 v; g. pl. Langer v Bršljinu 1 vrečo jabolk; g. kavarnar Splichal punč za vse vojake; g. Karol Germ v Bajnofu 6 K 50 v; g. Guzelj 2 K, katere je našel Jože Jerman iz Broda v trafiki; g. pl. Fichtenau 1 sodec vina; g. svetnik Karol Grebenc zavoj ilustr. časopisov; č. g. župnik Rožnik v Dobriču 1 vrečo moke; g. Franc Murgelj je pripeljal 7 mernikov korenja, katerega je nabral Fr. Somrak iz Vel. Kala pri vaščanih. Bog povrni blagim dobrotnikom!

Umrl je v Gradcu v soboto 19. febr. g. Rajmund Schwinger, c. kr. sodni nadsvetnik v pokoju in lastnik Franc Josipovega reda, v 72. letu starosti, po kratki in mučni boleznimi in previden s

sv. zakramenti. Pogreb je bil v torek, 22. februarja iz konventne cerkve č. gg. Usmiljenih bratov na centralno pokopališče ter truplo ondi položeno v lastno grobnico k večnemu počitku. Pokojnik je bil večletni voditelj državnega pravdnitstva v Rudolfovem, kjer se sedaj on in njegova večenjena rodbina vživajo najboljši spomin občega spoštovanja. Gospod nadsvetnik Schwinger zapušča vdovo in štiri sinove, od katerih služita dva v vojni. Naše prisrčno sožalje! — Preblagemu umrlemu pa dal Bog rajski mir in pokoj!

Matura na srednjih šolah bude letos meseca majnika, ali že preje, da bodo fantje šli lahko pod orožje in ohranili pravico enoletnikov.

Kolkovanje prošelj za oprostitev od vojaške ali črnovojniške službe. C. kr. finančno ministrstvo je odredilo, da morajo biti prošnje za oprostitev od vojaške ali črnovojniške službe kolkovane za 1 K na vsako polo, priloge pa po 30 vin. Nekolkovane prošnje se ne rešujejo ali pa kratkim potom vračajo dotičnim strankam.

Čuden slučaj. Z bojnega polja z višine 2000 m piše bivši Orel, korporal Martin Dobravec svojemu znancu dne 17. febr. naslednje doživljaje: ... Sedaj se godi meni jako dobro, ker sem zopet pri godbi, kakor Vam je že gotovo znano. Oprostite, da se Vam drznem popisati moje doživljaje v teku te hude vojne. Od začetka vojne do 26. dec. 1914 sem bil ves čas zdrav in nič ranjen, kar nas je bilo jako malo od naše kompanije, komaj 10 mož od 320, da nismo bili nič ranjeni in ne bolni, in v vsakem ognju in jurišu, kar jih je bilo tekom štirih mesecev. Usoda me je doletela šele dne 26. dec. 1914, da so me Rusi vjeli; vjet sem bil v Karpatih pred mestom Žmigrod. Od tam so nas gnali po Galiciji skozi razna manjša mesta, katerih imena si nisem zapomnil. Dne 3. jan. 1915 zjutraj smo prišli v Lvov, kjer sem jim vtekel in se preoblekel v civil. V teh okoliščinah si lahko predstavljate moje življenje: ne znati jezika in ne imeti denarja in zraven se še vedno skrivati pred policijo in nevarnimi ljudmi in prositi od hiše do hiše za delo, če je mogoče; če ne pa za kruh in denar, kot pri nas prosjaki; tako sem prosjačil tri tedne. Slednjič se mi je posrečilo dobiti delo v neki mizarski tovarni, kjer sem delal ves čas, da so naši prišli v Lvov. Z veseljem sem se takoj naznanil pri naših in naši so me poslali nazaj h kadru, odkoder sem šel zopet takoj s prvim „maršbat.“ na bojno polje. — Vsi so že mislili, da sem že mrtev, ker ni bilo 8 mesecev nič čuti o meni. Kako veselje sem domačim napravil s prvo kartico, katero sem jim pisal okrog 15. julija iz Dunaja, da sem zdrav in da se peljem h kadru iz ujetništva. Ko sem bil pa že v strelskih jarkih, sem prosil za 14 dnevni dopust, kar se mi je posrečilo.

zopet po pismu, da bi ga raztrgala. Toda Fernandez jo prehitil in zapusti molče s pismom sobo. —

Roderigo je bil namreč eden tistih ljudi, ki so čakali ob potah in cestah potnike in bogate trgovce ter jim „prijazno“ zlajšavali mošnje z denarjem in jih oropali. Njegovo ime je bilo prav dobro znano po vsem Španskem. Klatil se je sedaj tu, sedaj tam, a povsodi je bil strašen. Pomagačev ni imel ravno veliko, ker je bil on sam dovolj predrzen in pogumen ter zvit. Govorilo se je, da je cló plemenitega rodú, da ga je pa zavidljivo opeharil njegov brat za njegovo premoženje ter mu bil tako povod njegovega nesrečnega življenja. Živel je pa že po vseh krajih, a povsod je bil drug gospod. Včasih se je sukali v krogu najimenitnejše gospóde, kjer se je pa tudi obnašal prav plemenitaško. Bil je tudi izvanredno močan, zato so mu dali priimek „močni“.

Gospod Garča se je napotil naravnost k mestnemu županu. Pokaže mu pismo ter prosi za svét, pomoč in varstvo. Župan je bil pa hladnokrven mož ter pravi na-

smehljaje: „O Garča, Garča, kaj pa vam je danes; ali ste znoreli? Kaj mislite, da se bode lopov upal vas obiskati, in to še v ulici, v kateri je ob vsaki uri vse živo ljudi, v mestu, kjer so trije kraljevi polki? Gotovo niste pri zdravi pameti, če pustite takim muham brenčati v vaši glavi! Vzemite svoje pismo, katero vam je pisal kakšen bolj nedolžen porednež! Pojdite domov in ne imejte še mestne straže za norca!“

Seveda se je podal Fernandez na dom, toda zaželjenega miru ni dobil. Bil je noč in dan v strahu. Srce ga je pa tem bolj bolelo, ker ga je žena vedno pikala in zasmehovala. Komu drugemu pa te skrivnosti ni razodel, ker se je bal, da bi bil raznešen po vsem mestu in zasmehovan. Ampak zahtevanih 25.000 tolarjev je imel pripravljenih.

Tako je čas potekel do določenega dneva. Fernandez je pričakoval v največjem strahu vzhajajoče solnce. Kar se še enkrat spomni in hiti k županu, četudi vé, da bo zasmehovan in pravi: „Gospod župan, jaz si ne morem pomagati; strah me bo še uničil. Smejajte se, kakor hočete, samo da

mi daste kacic dvajset mož, ki bodo preoblečeni varovali mojo hišo. Kar boste za to zahtevali, vam bodem vse poplačal, samo žandarmeriji ne povejte o tem nič, da me nazadnje še ona ne zasmehuje!“ Brez ugovora usliši sedaj župan njegovo milo prošnjo. Kmalu se je videlo preoblečene policaje švigati okoli hiše Garča. Orožje so imeli skrito pod plaščem.

Bilo je popoldne. Neka elegantna kočija pridrdra po ulici St. Jago ter se ustavi pred hišo Fernandez. Iz nje sta skočila najprvo dva lepo oblečena lovca ter sta stopila vsak na eno stran kočije in odpreta vrata. Sedaj stopi iz kočije mlad, lep duhoven in za njim nekoliko starejši, na videz jako imeniten gospod v obleki prelata. Okoli vratu mu je visela težka zlata verižica s križcem, v katerem so bili vdeleni demanti, in na levi strani je krasil njegova prsa imeniten red. Garča je stal ravno pred vratmi. Ko zapazi, da se visokočastljiva gospoda njemu približujeta, gre jima nasproti ter ju sprejme z vso častjo. Prišla sta gospoda iz Madrida

ter sta namenjena obiskati samostane; zaradi tega nakupujeta dragocene tvarine za cerkveno opravilo. Plačevala sta vse sproti v zlatu. — Bila sta že namenjena odhajati, kar se obrne imenitnejši duhoven ter vpraša čisto navadno, če ne stanuje tu v mestu neki trgovec Garča? Fernandez se globoko prikloni ter odgovori: „Jaz sem Garča, visokočastiti gospod!“ — „No, to je prav lepo in kakor navlaš! Torej ste vi mož gospe Elvire de Rosa iz Madrida? Jaz sem z njenim očetom prav dobro znan in imam važno sporočilo za njo.“

Fernandez nato vljudno povabi visoke goste v svoje stanovanje v prvo nadstropje. On je korakal naprej. Kmalu so prišli do nekih velikih vrat, katere Garča lahko odpre. Stopili so v krasno sobo, kjer sprejema gospa goste. „Ta prečastljiva gospoda ti prineseta nekaj novic od tvojega očeta“, reče Fernandez soprogi ter tuja gosta prav slovesno predstavlja. —

Gospa Elvira pogleda prelato prav dobro v oči in — obledi! — Pa predno so se začeli nadalje pogovarjati, je navidezni

Ko se pripeljem v Litijo, mi takoj povedó, da je brat Tone — (Anton je bil zadnji čas v bolnici v Krškem) — tudi prišel domov ravno za toliko časa. On se je pripeljal od Zidanega mosta gor in jaz od Ljubljane dol; on je bil pol ure prej v Litiji kot jaz. Čudni slučaj; on ni znal, da jaz pridem, in jaz ne, da on. Doma pa tudi niso nič slutili, da kateri pride.

Veseli, katero je zavlada doma, ni za popisati, ko sva prišla oba domov, ker jaz nisem bil prej že dolgih 15 mesecev doma! Seveda po preteku 14 dni, ko sva morala zopet odpotovati oba naenkrat, so se mi kar smilili doma, ker jim je bilo tako hudo. Odšel sem od doma in prišel zopet nazaj v strelske jarke in sem bil do 31. dec. 1915 v strelskih jarkih. — Bil sem, hvala Bogu, vedno zdrav. 1. jan. t. l. sem prišel zopet k godbi, kakor sem bil prej v mirnem času. Kako dobro je bilo, da sem se prej uril v godbi, kar mi je sedaj jako prav prišlo. — Tako sem Vam nakratko opisal moje doživljanje te vojske...

Vojaško. Rodbina Janeza Umek, posestnika s Konca, fara Podgrad št. 9, ima tri fante vojake. O Antonu, ki je bil prvotno pri 17. pp., niso stariši ničesar izvedeli že od 15. avgusta 1915. Te dni pa je dospela uradna dopisnica d. 17. febr. 1916, da se lahko bolehen nahaja v c. in kr. Res. Spital-u 2, IV. armade v Cholmu. To mesto je na ruskem Poljskem, zdaj zasedenem po naši vojski, vzhodno od Lublina. Sin Francelj se nahaja na soški fronti, sin Alojzij pa je bil pri Belemgradu, ko je med pionirji, ker je sam izučen tesar, pomagal popravljati poškodovani most.

Najvišje cene za svinjsko mast in slanino je določilo c. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko za 100 kg od 564 do 690 kron; za na drobno prodajo pa 1 kg po kakovosti od 6-67 K do 7-52 K.

Najvišje cene moki. Opozarja se na ukaz c. kr. deželne vlade z dne 9. jan. 1916, s katerim so se nanovo določile najvišje dopustne cene za 1 kg moke: pšenična moka za peko 1 K 18 v, pšenični zdrob 88 v, pšenična moka za kuho št. 1 98 v, in ista št. 2 66 v, pšenična krušna moka 48 v, ržena enotna moka 48 v. Prekoračenje teh cen se bo najstrožje kaznovalo.

Desetletnica. (Po Slovencu.) Dne 21. t. m. je praznoval prevzv. gosp. knez in nadškof goriški dr. Fr. B. Sedej desetletnico, odkar je bil izbran in potrjen v dostojanstvo goriškega nadškofa. Skromno, a z vso iskrenostjo se je obhajala ta obletnica v starodavnem samostanu v Zatični, kjer se prevzv. gosp. knez nadškof sedaj nahaja. Koliko misli, koliko občutkov in spominov je vzbujala! Častitali so mu profesorski kolegij bogoslovnega učilišča, predstojništvo semenišča, bogoslovci, častiti cistercijski samostan po svojem opatu in

priorju ter duhovščina zatiške okolice po svojih zastopnikih ter se pri tem spominjali plodonosnega delovanja, kateremu je tam ob naši prekrasni Soči prevzv. g. knez nadškof skozi deset let kot naslednik apostolov posvečeval svoje moči in katero je sedaj krvipolna vojska zagnila in mu voščili iz srca, da bi čim preje zopet z vsemi svojimi duhovniki in bogoslovci in z vsem svojim sedaj tako trpečim ljudstvom neovirano bival na tleh domačih, oproščenih vsakega sovražnika. Cistercijski samostan, ki je tako gostoljubno vse dal na razpolago, da se nahajajo v njem prevzv. g. knez nadškof in goriško bogoslovno semenišče, je sam vse storil, da je bila slavnost nad vse prisična. Prevzv. g. knez nadškofu pa kličemo: Po zopetnem povratku v škofijo ob dvajsetletnici in petindvajsetletnici pri pogledu nazaj najlepše uspehe v zemlji, polni junaške slave! — Praznik Marijinega Oznanjenja, 25. marca, praznuje prevzv. gospod knez nadškof desetletnico svojega škofovskega posvečenja.

Sprememba voznega reda. Opol-danski vlaki do preklica ne vozijo več in sicer ne iz Novega mesta v Ljubljano in ne iz Ljubljane v Novo mesto. Kdor hoče tedaj v Ljubljano ali iz Ljubljane, se zamore peljati le zjutraj ali zvečer iz Novega mesta ozir. iz Ljubljane. Iz Novega mesta v Belokrajino pa se lahko pelje samo zjutraj ob 4. uri.

Praškički za rejo. Marsikaterega kmetovalca slišimo, da praškički za rejo niso za kupiti, ker so predragi. Res je! Kdo naj prešičke redi, če jih mora plačati par po dva meseca stare od 100 do 140 K. Zato je morala zopet vmes poseči roka pravice, ki je obsodila prašičjereje Petra Jakopič, Katarino Stubler, Barbaro Novak itd. v zaporne kazni in denarne globe radi navijanja cen, ker tudi taki packi so neobhodno potrebni. Nekateri od teh so prodajali tudi že po teži kilogram 6 kron, drugi zopet „po čez“, tako da je prišel kilogram že od 10 do 14 kron. Toraj pazite, da ne bode imeli opravka in vrhutega še morebitno zaplenjenje packov.

Nesreče. Ta teden so bili sprejeti v bolnico Usmilj. bratov v Kandiji sledeči ponesrečenci: Jože Ozimek, posestnikov sin iz Gor. Podšumberka. Zlomil si je desno nogo v stegnu. — Anton Novak, premogar na Mirni. Zlomil si je levo nogo v stegnu. — Zvonimir Vitek, učencec ljudske šole v Mokronogu. Zlomil si je levo nogo v golenu, ko se je sankal na snegu. — Janez Golob, posestnik na Srebrničah, se je ponesrečil pri krožni žagi. Žaga mu je prerezala palec in dlan do sredinca na desni roki. Bog pomagaj in zdravniška umetnost!

Samomor. 72letni Martin Stimar iz Gabrijel pri Kočevju je že večkrat djal, da si vzame življenje. 18. t. m. so ga potegnili iz Kulpe mrtvega.

prelat potegnili iz žepa revolver ter nameril na Fernandez z votlo donečim strašnim glasom: „Nobene besede več! — Jaz sem Roderigo, imenovan „močni! Danes je deseti dan. Pokažimo toraj, kaj smo! Vi Garča prinesite takoj zahtevani denar! Nič žalega se vam ne bo zgodilo! Če pa ne prinesete, in če se le količkaj oglasite, ste vi in vaša žena mrtva!“ Gospa pri teh besedah omedli in se zgrudi na divan. Fernandez se je pa začel umikati proti peči ter je trepetaje mrmral: „Kakor gotovo je Bog v nebesih!“ — A pred durmi je stal spremljevalec Roderiga na straži in je držal v roki revolver. —

„Urno, urno, gospod Garča, meni se mudi!“ se sliši zapovedovalni glas Roderiga. „Ne mudite se! Jaz vam dovolim samemu iti po denar, ampak pazite dobro, najmanjša stvarca, ki bi bila povod izdajstvu, bode vam in vaši Elviri v smrt. Če bi bila velika sila, se tudi jaz ne bojim smrti. Toda mene varuje moja moč, moja obleka, moji slugi in moj voz. Toraj bodite oprezni Fernandez in požurite se!“

Do smrti prestrašen tava Fernandez k nekim stranskim vratom ter po vsem životu se treseč izpolnuje ukaz roparja Roderiga.

Roderigo pa stopi med tem k brez-zavestni gospi ter spremeni v tem trenutku svoj preteči obraz. Pohlevno in obžalujoč jo se pripogne k njej, jo prime lahko za roko, in govori z mehkoljubnejšim glasom: „Elvira, zbudite se, ah zbudite se in vzemite ta listek!“ Kmalu odpre lepe melanholične oči ter zapazi v svoji roki nek listek. „Berite!“ zašepeta ji Roderigo na uho in v tem trenutku stopi Fernandez v sobo s polnim mošnjikom denarja in tudi s polnim srcem žalosti za 25.000 tolarji.

Hitro stopi Roderigo k njemu rekoč: „Takó, takó, moj dragi Garča, sedaj smo vsak pri svojem!“ in tolaži prebledelga skopuha ter mu vzame težko, a sladko breme iz rok. Ropar, nekoliko časa mošnjček tehtajoč, pravi: „Upam, da ste mi toliko naštel, kolikor sem zahteval. Samo eno željo še imam v mojo sigurnost. Okoli vaše hiše se klatijo stražarji, zategadelj me

Nove krone bodo nosile namesto cesarskega orla mali avstrijski grb, za ogrsko kovane krone pa ogrski grb.

Tatvina. Od 19. do 20. t. m. so neznanati tatovi vlomili v klet Antona Nemanic iz Drašič in odnesli 200 litrov vina in 14 litrov tropinovca. Isto noč so iz kleti vkradli Mariji Bajuk od tam 4 „šunke“, krvave klobase in jetra. Tatovi so odrinili proti Želebeju in tudi tam vdrli v klet in izpraznili 30 litrov držeči „Baril“ belega vina. Sodček so vrgli za klet. Od 20. do 21. februarja so se pa zopet pojavili v Skulju pri Podzemlju in so vzeli iz Janez Tomčove kleti 20 litrov vina in nekaj litrov tropinovca. Izpustili so tudi nekaj vina. Pri vseh kletah so razbili ključavnice. Takrat se je klatila neznana četvorica opremljena z vrečami po gorah. Tatov še niso izsledili.

Obžgala se je. Marija Šterk iz Staregatrge pri Črnomlju je 15. febr. t. l. prižgala svetilko petrolejko zraven postelje. Ta se ji je prevrnila in vžgala se je postelja. Šterk, katera je ležala v postelji, je zadobila opekline in je vsled teh umrla.

Pianino se želi izposoditi proti mesečni odškodnini. Vprašati pri J. Krajec nasl.

Vojni pregled.

Dne 18. febr. ob 9. uri dopoldne so se prikazala laška bojna letala nad Ljubljano. Kakor poroča „Kor. urad“ je izpadlo podjetje italijanskega letalnega brodograja proti Ljubljani klavarno. Večino letal so prisilili že na bojni črti, da so se morala obrniti; tri letala so dosegla Ljubljano in vrgla bombe blizu neke bolnišnice in na več okoliških krajih, ne da bi dosegla kak uspeh. Pri povratku so napadli naši letalci sovražne in so sestrelili veliko bojno letalo vrste Caproni. — Po uradnem poročilu dne 22. febr. je neko naše letalno brodograje napadalo tvornice v Lombardiji. Do Milana sta ob tej priliki prodrli dve letali, da sta proizvedovali. Neko drugo brodograje je napadlo italijansko letalno postajo in pristaniške naprave pri Desenzano ob Gardksem jezeru. Opazovali so pri obeh podjetjih, da so zadeli velikokrat napadene objekte. Vsa letala so se vrnila v dobrem stanju, dasi jih je ljuto obstreljevalo sovražno topništvo.

Rusi so podporo kralju Nikoli črtali, katero so mu dajali vsako leto kot podporo in sicer 500.000 rubljev. — Štirispোরazum je dosedaj zasedel tri četrtine vseh grških otokov. — Cadorna je dovolil, da se smejo udeleževati italijanske armade na Balkanu bojov sporazuma. — Italijani se tolažijo z Angleži, da bodo sedaj vpoklicani vsi letniki neoženjenih Angležev; prav na ta dogodek stavijo največje nade. Za štirispোরazum se prične še-le sedaj prava vojska. Osrednji državi si bosta ob železni fronti zaveznikov razbili glavo. Nadalje pravijo

domišljavi Lahi, da si je nemogoče predstavljati večjega nasprotja med vpoklicanimi angleškimi mladimi ljudmi najčvrstejše starosti in med starimi možmi, katere sta osrednji državi spravili skupaj z največjim trudom. Štirispোরazum je dosegel sedaj svojo največjo moč in zato bo končno zmagal. Tako se tedaj tolažijo Italijani. Bomo videli, koliko bode na tem prorokovanju resnice! — Trdnjavo Erzerum so zavzeli Rusi in sicer s silovito razstrelbo, povzročeno po njihovem topništvu. Veliki knez Nikolaj je odpotoval v Erzerum. — Ruski vojni minister je sklenil sestaviti 40 novih pehotnih bataljonov. Izpremeni se tudi višje poveljstvo. —

Priprave za spomladansko vojsko so vsepovsod v največjem tiru. Francija izdelava vsak dan 280.000 krogelj in granat. Anglija pa 250.000. Iz Amerike se uvažava v Evropo vsak dan 150.000 krogelj in granat; koliko pa iz Japonske v Rusijo, ni znano. Na Francoskem izdelajo vsak dan 30 do 40 topov, na Angleškem nekaj manj. Te ogromne številke prav jasno govoré o silnih bojih, ki se imajo vršiti na spomlad. — Veliki knez Nikolaj Nikolajevič se je neki proti svojim prijateljem izrazil, da se je ves položaj v posameznih državah spremenil na korist Avstrije in Nemčije. Njegovo mnenje je, da pride do miru po prvi večji zmagi osrednjih držav. Odločilni spopad se bode po njegovem pričeanju vršil na francoskem bojišču. — „Petit Journal“ izvaja, da se konec vojske pričakuje spomladi, najkasnejše poleti. Vojsko odločile pa ne bodo bitke v Turčiji, Perziji in v Egiptu, ampak na Francoskem. — Srbsko poslanstvo v Parizu poziva vse za vojsko sposobne Srbe od 17. do 54. leta, naj se do 15. marca priklopijo srbski armadi na Krfu.

Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 23. febr. — Živahnější topniški boji na primorski bojni črti trajajo dalje. Večje požare smo opazovali za sovražnimi črtami.

Dunaj, 23. febr. — Naše varnostne čete so severovzhodno od Tarnopola odbile ruske napade proti že ponovno imenovanim okopom poljskih straž. Sicer nobenih posebnih dogodkov.

Dunaj, 23. febr. — Sovražnika smo vrgli iz neke predpostojanke jugovzhodno od Drača. Avstrijski letalec je metal bombe na italijanske ladje, ki so se nahajale v pristanišču Drača. Zažgana je bila neka transportna ladja, ki se je potopila.

Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

Dolenjci, podpirajte „Dol. Novice“ z inseriranjem in z dopisi!

morate sprejmiti na voz, kakor zanesljiv prijatelj. Vi se popeljete z menoj kake pol ure iz mesta in se potem vrnete nazaj. Moja beseda, da se vam ne bo nič žalega zgodilo. Tudi se pozneje ne bodeva nikdar več videla. Med tem časom pa mora gospa vedno ostati v sobi. Če bi le količkaj poskusila me izdati, ste vi brez usmiljenja izgubljeni!“

Fernandez uvidi potrebo natančne pokorščine in veli svoji ženi, da ostane zanesljivo v sobi do njegove vrnitve. On sam pak je spremil svoja „mogočna gosta“ do voza in sicer tako imenitno, kakor zamore to storiti le kaki plemeniti Španec. Prvi stopi v voz prelat, potem Garča in na to drug mlad duhoven. Kočija se zapre in oddrda. Stražarji pa so se jako čudili tej imenitni družbi ter dolgo gledali za njo. —

Gospa stopi na to k oknu, odpre listek, kterege je dobila od Roderiga in bere: „Gospa Elvira! — Primoran sem bil, vsaj jedenkrat se Vam pokazati v moji sedanji pravi podobi, v poklicu, kterege mi je usoda odločila, ko sem zgubil Vas in premoženje.

Nisem našel pokoja, ne miru! Upam pa laglje prestajati svoj obupni stan, če zapustim Evropo. Vaš uhrni in trdosrčni mož mi je moral dati denar za potovanje. Nisem mogel drugače ravnati. Prosim Vas, odpustite mi to. V kratkem sem že v Ameriki. Nikoli več se ne bodeva videla! Pozabite na najno pošteno zvezo iz krasnih časov v Madridu. Razdrli so jo kruto lakomneži in skopuhi! Nikdar se več ne povrnejo! Pozabite Elvira tudi mene, samo ne preklinjajte me, da tem laglje najdem božje usmiljenje, katero hočem iskati vso ostalo življenje. Oh, presrečna doba nedolžnih mladostnih dni! Z Bogom! — Grof Roderigo.“

Ena ura je že pretekla, ko je prišel Fernandez nazaj. Varuhi so ga obstopili ter mu sporočili, da ni bilo dosedaj še nič sumljivega videti. „Pojdite domov prijatelji!“ jih nagovori objokani Garča, „denar je že šel rakom žvižgat — Roderigo ga je odnesel!“ — Stražarji mu niso hoteli verjeti. Ko jim je pa Garča vse razložil, so odšli poparjeni domov.

Naročniki, priporočajte „Dol. Novice“!

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem razun radov- ljiškega okraja.

Ker potrebuje naša armada velike množine živil in krmil, je odredila vojaška oblast velike dobave sena in živine v Kranjski deželi. Vojaške dobave so izključno zadeva državnih oblasti in nima deželni odbor direktno na nje nobenega vpliva. Kranjski deželni odbor pa je v svesti si svoje naloge kot varih deželne kulture tudi v tem oziru storil pri državnih oblastvih vse, kar je bilo v njegovi moči, da se breme prebivalstvu olajša, v kolikor je to združljivo z vojaškimi interesi.

Predvsem potrebuje armada velike množine sena. V tem oziru je izprosil deželni odbor, da se je prvotno kranjski deželi določena dajatev znižala za eno tretjino, dalje, da se je prepovedalo samostojnim kolonom rekvirirati seno, oziroma, da se množine, ki jih vsled nujne potrebe morajo vzeti samostojni oddelki na mestu, vštejejo v uradno določeno dajatev, ter da se plačuje seno po maksimalni ceni 13 kron s pribitki za stiskanje, oziroma vezavo in dovoz. Dajatev sena in slame je izključno v roki državnih oblastev, katerih tozadevnim odredbam je županstvo podvrženo v prenešenem delokrogu. Množino sena, ki se ima oddati, je končnoveljavno določila vojna oblast na 200.000 q (dvestotisoč centov) za mesec januar, februar in marec 1916. Večjega znižanja deželni odbor ni mogel doseči, in se tedaj na stvari ne da prav nič spremeniti.

Oddaja sena pa jako močno vpliva na stanje naše živinoreje. Kranjski deželni odbor že nekaj let sem posvečuje vso pozornost povzdigi naše živinoreje in zato se je odločil, da prevzame vojno dajatev klavne živine v svoje roke. Dasi je prevzel s tem deželni odbor ogromno in težko delo, se zaveda, da je bil to storiti dolžan v interesu našega narodnega gospodarstva.

Vojna dajatev klavne živine je bila kranjski deželi za mesec januar, februar in april določena na 36.000 glav. Na tej računski podlagi se vrši dajatev do konca februarja.

Deželni odbor pa uvidi, da bi bilo naše kmetsko prebivalstvo s tem prehudo prizadeto. Nujnim prošnjam deželnega glavarja se je slednjič posrečilo doseči, da je c. in kr. vojno ministrstvo določilo nov ključ za preskrbo armade ob Soči s klavno živino, po katerem se dajatev kranjske dežele značno zniža in se ji za mesec januar, februar, marec, april in maj nalaga dajatev 16.000 glav in se ostanek preskrbi iz drugih dežel.

Oddati je po tej novi razdelitvi v drugi polovici februarja še 3500 glav, potem pa se vojna dajatev tako zniža, da bo oddati od začetka marca do konca maja mesečno le najmanj po 1500 glav. V krajih, koder bo pomanjkanje krme prisililo prebivalstvo do odprodaje živine, bo deželni odbor vzel tudi večje število.

Ker je glavni namen deželnega odbora, da uredi vojne dajateve primerno gospodarskim potrebam; naj županstva poročajo pravočasno deželnemu odboru o stanju v njihovi občini, da se oddaja po razmerah kolikor mogoče pravilno porazdeli.

Namen deželnega odbora je, vojno oddajo postaviti po možnosti na podlago proste prodaje. Opozarja se pa, da določeno število mora vojaštvo dobiti in je dolžnost državne oblasti, da v krajih, koder ne bi način po deželnem odboru vpeljane dobave dovedel do popolnega uspeha, poseže vmes s prisilno rekvizicijo. V tem slučaju bodo županstva prisiljena, da primanjkuje število živine privedejo do oddaje.

Iz tega je razvidno, da je najkoristnejše za kmetsko prebivalstvo, ako se oddaja klavne živine vojaštvu izvrši potom

deželnega odbora, ki je pripravljen županstva tudi za njihov trud odškodovati in, ko se vrnejo zopet redne razmere, vse storiti, da se sedanje neizogibno oškodovanje naše živinoreje zopet popravi. Županstva pa, ki temu delu nasprotujejo, si nakopujejo težko odgovornost, ker kličejo nad svojo občino prisilno rekvizicijo, pri kateri jim deželni odbor ne bo mogel nikakor pomagati.

Saj je deželni odbor dobavo prevzel samo zato, da se izogne prisilni rekviziciji. To pa zamore izpeljati le, če ga podpira vse kmetsko prebivalstvo, v prvi vrsti županstva.

Deželni odbor ne izvršuje nikake kupčije s klavno živino, ampak je stopil samo kot dobrohoten posredovalec med vojno upravo in med ljudstvom. Za svoj trud si je le izgovoril odškodnino za lastne stroške. Ako bi kaj ostalo, pride vse v korist naši živinoreji.

Županstvu se naroča, da ljudstvo v tem smislu pouči in vpliva na to, da se oddaja klavne živine vojaštvu potom deželnega odbora točno izvrši.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1916.

Za deželnega glavarja:
Dr. E. Lampe.

Doneski k vremenoslovju Bele Krajine.

IV.

Kake zime smo imeli v zadnjih 29. letih
v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji.

J. Šašelj.

(Dalje.)

L. 1903. Od novega leta do 12. jan. je bilo prav lepo in gorko vreme. Ljudje so orali in sejali ječmen in rž, otroci so hodili bos, cvetele so marjetice, trobentice in teloh. 12. pa je zapal sneg. Tudi februar je bil nenavadno ugoden, lep, topel in suh. Le v noči od 15. do 16. je padlo nekaj malo snega, ki je pa kmalo izginil, in 24. nekaj dežja. Ravno tako lep je bil tudi marec. Imeli smo lepe in gorke dni, kakor skoraj o kresu. Koncem meseca so že cvetele breskve, češnje, cibore, zelenela pa je že breza in lipa. Nad Mrzljaki na Hrvaškem je bila tudi trta že toliko odgnala, da se je videl list. April pa je bil s prav malimi izjemami moker, grd in prav hladen. Od 8. do 14. je skoraj zmirom deževalo. 14. pa je jako snežilo, kakor sredi zime, in je bilo prav mrzlo. V noči potem se je vjasnilo, in drugi dan smo imeli led na vodi. Toplomer je bil na ničli. Pozeble so slive, cibore, orehi in po nižjih legah tudi trta. 17. je zopet snežilo in od 19. do 21. smo imeli po jutrih led na vodi. Po zimi smo nosili letno obleko, a aprila zimsko.

L. 1904. Ta zima je bila prav mehka in mila, lahko bi se reklo, da zime niti bilo ni. Snega je padlo le nekaj malega, ki ni dolgo ležal. A mesec december in januar pa sta bila prav mokra, ker je obilo deževalo, ali pa je bilo megleno. Solnce skoraj oba meseca nismo videli. A nasprotno je 5. maja zjutraj ob 2. uri hudo snežilo.

L. 1905. Mesec januar je bil z izjemo malo dni prav mrzel in smo imeli hudo zimo. Že 4. je premrznila Kulpa in je bila ves mesec premrznjena tako, da so hodili Hrvatje čez njo po ledu na Kranjsko. Tudi vozili so čez njo po ledu, kar se že ni zgodilo od leta 1880. Enako je bil tudi februar nenavadno grd in mrzel. Posebno zadnji teden je obilo snežilo in deževalo. Led je izginil raz Kulpe popolnoma šele okrog 22. febr. Sneg je ležal ves mesec precej na debelo. Ljudje so močno bolehal ta dva meseca. 8. aprila pa je med silno burjo hudo snežilo, kakor v zimi in 9. smo imeli zjutraj 2 C zime. Tudi maj je bil prav moker, grd in hladen, in ravnotko tudi junij.

L. 1906. Januarja smo imeli prav nenavadno vreme. Prve 4 dni smo imeli

hudo zimo. Toplomer je kazal zjutraj 9 do 13 C. Zatem pa je bilo prav lepo in gorko vreme do 15. Ljudje so po polju celo orali. Od 16. do 18. je stala gosta megla. 19. pa je zapal sneg in smo imeli potem do konca meseca precej hudo zimo. Prav grdo vreme smo imeli tudi zadnje tretjino marca. Bilo je tudi prav hladno, ker je držala skoraj zmirom burja. Nenavadno mrzlo je bilo tudi 30. in 31., ko je snežilo. Večkrat je tudi deževalo, padala je solika, gmelo je in so bili viharji. Tudi prvi trije dnevi aprila so bili prav grdi in hladni in 3. je celo snežilo. Izredno grda je bila tudi druga polovica decembra in smo imeli prav obilo snega. 16. smo imeli 10 C zime. Od 25. do 30. je vsaki dan snežilo. 27. je bil sneg debel že pol metra. Tudi potem je snežilo še večkrat in 29. je bil sneg debel že 67 cm. Ta dan zaradi debelega snega ni prišel k nam poštni sel iz Črnomlja. 31. zjutraj pa smo imeli potem, ko se je vjasnilo, 14 C zime.

(Dalje prihodajč.)

Razvedrilo.

Pri vojaškem pouku. Podčastnik: „Ali veste, s kakšno močjo zleti krogla iz puške? Seveda tega ne veste. Jaz vam rečem, da ta moč je zelo velika, jaz tako nevsmiljeno velika, da si tega vi kmečki buteljni še misliti ne morete!“

Pri snubitvi. Nevestin oče: „Vi bi radi mojo Lojziko; kako pa mislite izhajati?“ — Ženin: Prvič imam bogatega strica v Ameriki; ima sicer petero otrok, ki so pa slabotni. Drugič imam osemko turške srečke in tretjič se mislim kadenja odvaditi!“

Nadomestilo. Mož in žena spravljata krompir. Žena: „Viž, da si premalo žakljev prinesel — človek bi kar iz kože skočil!“ — Mož: „Le skoči, potlej imava precej en žakelj več!“

V zavarovalnici. Uradnik: „Prav je, če se tudi vi zavarujete; še boljše bo pa, če zavarujete svojo ženo; ako vam n. pr. ona umre že v teku enega leta, doboste zavarovano svoto popolnoma izplačano.“ — Trgovec: „O, potem pa vi mojo ženo pač premalo poznate!“

Tolažba. Žena: „Sedaj bi pa že bil čas, da gospod učitelj razodene svoje misli gledé najne Katice, saj že hodi več let okoli njé.“ — Mož: „Nič se ne boj! Dokler nista zaročena se gotovo ne bodeta ločila!“

Pri sodniji. „Vi ste kaznovani na osem dni zavora; ali sprejmete brezpogojno kazen?“ — „Ne, gospod sodnik, moram poprej vprašati svojo ženo, če ne bo ta kazen prevelika!“

Oče brivec. „Kaj, ti hočeš poročiti onega gospoda, ki se sam brije? Glej, da mi pojdeš izpod oči, ti nesrečna Špela!“

Bridko. „Ta velikanska nevhvaležnost! Dve leti se že trudim, da odvadim ženina kadenja, igranja in pohajanja v gostilne in kavarne in da bi tedaj napravila iz njega pravega človeka... in sedaj mi odpove svojo ljubezen!“

Predpustna. „Kaj, vi se mislite oženiti sedaj, ko sta že vendar oba v visoki starosti!“ — „Zakaj pa vendar ne? Kaj ne veste, da mora človek popreje vendar dobro premisliti in spoznati značaj in sree osebe, s katero se misli združiti za celo življenje?“

Zahvala.

126

Večkrat že sem imel bolane konje, pa vsakokrat mi jih je ozdravil naš deželni poslanec in župan, veleč. gosp. Jos. Zure in sicer brezplačno. — V pretečenem tednu mi je zopet obohel konj in sicer na tako nevarnem krču, da bi bila žival brezpogojno mrtva, ko bi mi zopet ne priskočil na pomoč s svojo sprtnostjo omenjeni gospod živinozdravnik. Po velikem njegovem trudu je prišel konj zopet k sebi tako, da je sedaj zdrav in čvrst. — Sveta dolžnost mi narekuje prisrčno zahvalo preblagemu gospodu poslancu za večkratno in posebno za zadnje njegovo velikodušno požrtvovalnost, da mi je rešil konja gotovega pogina in ni hotel za to sprejeti nobenega plačila. — Bog mu naj plača tisočkrat ter nam ohrani predobrega g. župana in poslanca še prav mnogo let v splošno pomoč in blagor našemu ljudstvu, ki najde pri njemu v vseh zadevah in potrebah vspešno pomoč in podporo!

Martin Gosenca, posestnik.

Grm št. 7 — Podgradom, 18. februarja 1916.

Darovi

za kip presladkega Srca Marijinega
v kapiteljski cerkvi v Novem mestu.

Gosp. Angela Sušnik 5 K. Bog povrni!

Loterijske številke.

Gradec, 19. februarja 54 53 30 27 6

Velika svota denarja

154-0-52

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar RUDOLFOVO

Glavni trg, nasproti mestni hiši

priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih očes in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase. 128-24-1

LEPO STANOVANJE

podstrešno, z dvema sobama in kuhinjo in s krasnim razgledom, se odda lahko takoj v najem. Naslov pove upravništvo „Dol. Novic“. 127

Les žlahtnega kostanja

kupuje po najvišji ceni L. Koroschetz v Mariboru, Reiserstrasse Nr. 23. 112-6-6

2 stanovanji

po štiri sobe, s pritlikino, odda se v hiši št. 144 v Novem mestu, last pivovarne v Puntigamu, in sicer eno takoj, drugo pa s 1. majem. Ponudbe sprejema in daje pojasnila Fr. Perko v Kandiji. 119-3-2

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-47

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.